

Külföldi hírek, *lapszemle*

ÚJ BARLANG A LENGYEL-TÁTRÁBAN

A katovicei Szeleo Klub barlangkutatói 1972 szeptemberében megtalálták a *Za siódnym progtem* nevű barlang folytatását. Ez a barlang a Magas-Tátra Krakkó völgyében, a Wysoka-barlang alatt nyílik. A továbbjutás abban a kéményben sikerült, amelyben a klub tagjai már a téli táborozásuk alatt is dolgoztak. 1972. december 27-én háromórás bontás után a jeges, törmelékes kitöltésben bejutottak a barlang további szakaszába. Az átjáró után kis terem, majd szűk járat s azután tizenöt méteres kürtő következik. Ennek alján nagy, hasadékos terem vezet a következő, harmincöt méter mély kürtőhöz, amelyben nagy mennyiségű csont, többek

között egy menyét koponyája feküdt. A feltárók ezért az aknát Menyét-kürtőnek nevezték el. A további utat a sziklatörmelék közül kiáramló levegő jelezte. Nehéz bontás után kb. ötven méter hosszú járatba jutottak, amelyben vízeséses patak kanyargott. Az elszűkülő járatot csak 1973. január 21-én sikerült kibontani, s ekkor egy hét méter magas terembe jutottak be. Az innen induló járat néhány méter után elszűkül és áthatolhatatlannak tűnik. Az elkészített térkép szerint a barlang a felső bejáratától számítva 115 méter mély.

Székely Kinga

A SZLOVÁKIAI BARLANGOK IDEGENFORGALMA

Közismert, hogy Szlovákia igen gazdag látványos cseppkő- és jégbarlangokban. A hatóságok nagy gondot fordítanak e természeti kincs hasznosítására, a hazai és nemzetközi turisztika szolgálatába állítására. Ennek eredményeképpen évente rendszeresen több mint félmillió látogató keresi fel Szlovákia földalatti látványosságait. Az alábbi adatokat a Pescseri c. szovjet kiadvány 1972-ben megjelent 12–13. számából vettük át:

	Összes látogató	Ebből külföldi
Demänovská jaskyňa Slobody (Deményfalvi Szabadság-bg.)	212 949	21 420
Dobšinská ľadová jaskyňa (Dobsinai-jégbarlang)	91 307	8 545
Domica	71 791	13 155
Belanská jaskyňa (Bélai-bg.)	65 560	22 626
Demänovská ľadová jaskyňa (Deményfalvi-jégbarlang)	65 485	4 416
Jaskyňa Driny	26 989	847
Harmanecká jaskyňa	22 783	3 002
Gombasecká jaskyňa (Gombaszögi-bg.)	21 703	3 904
Bystrianska jaskyňa	11 712	1 335
Vážecká jaskyňa (Vázseci-bg.)	11 479	1 541
Jasovská jaskyňa (Jászói-bg.)	8 423	354
Összesen	610 181	81 145

A kiépített szlovákiai barlangoknak 1955-ben még csak 307 000 látogatója volt, másfél évtized alatt ez a szám megduplázódott.

A lipótszentmiklósi Karsztmúzeumot 1971-ben 14 137 érdeklődő kereste fel.

B. D.

ZSOMBOLYATLASZ

Első ízben jelent meg összefoglaló mű földünk legmélyebb zombolyairól. *P. Courbon: Atlas des grands gouffres du monde* (A világ nagy zombolyainak atlasza, 1972) című könyve ötvenhét ötszáz méternél mélyebb aknabarang leírását és térképét közli. A zombolyok többsége — kerekén ötven — Európában található (Franciaországban 20, Olaszországban 16, míg a többi szétszórtan Ausztriában, Jugoszláviában, Lengyelországban, Svájcban, Spanyolországban és Norvégiában), hét zomboly pedig Európán kívüli területeken helyez-

kedik el (Algéria, Mexikó, Marokkó, Libanon és Irán).

Az ötvenhét nagy zomboly ismertetése a könyvnek csak kétharmadát teszi ki. A mű többi részében a barlangkutatás történetének fontosabb eseményeiről, a mély zombolyok és szifonok legyőzéséről olvashatunk. Külön táblázatokban sorolja fel a szerző a világ leghosszabb barlangjait, a legnagyobb barlangtermeket, a legmélyebb egytagú barlang-aknákat, az egyes országok legmélyebb barlangjait stb.

B. D.

BARLANGKUTATÓ-TÁBOROZÁS A BIHARBAN

A kolozsvári Amatőr Barlangkutató Csoport (C.S.A.) 1972 nyarán barlangkutató-táborozást rendezett az erdélyi Fehérköveknél, amelyen a budapesti VITUKI Barlangkutató Csoport tizenegy tagja is részt vett.

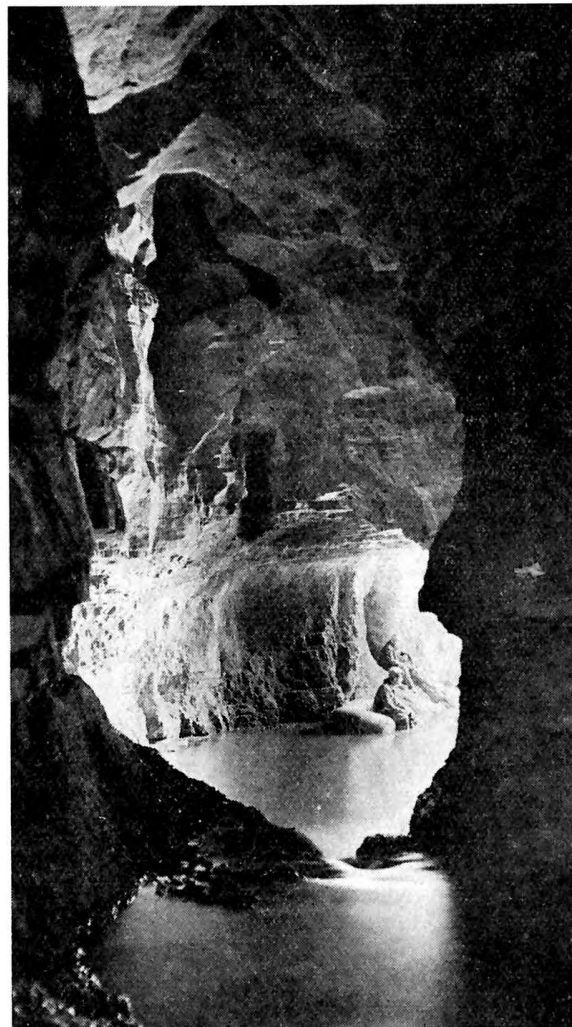
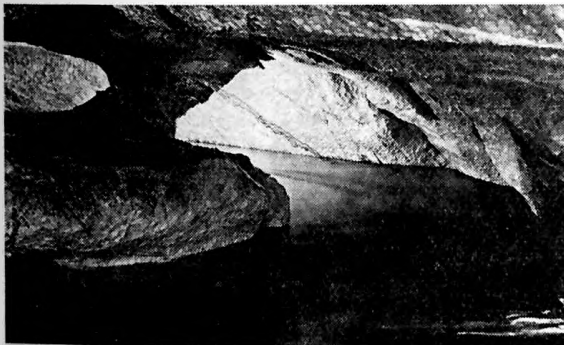
A Fehér Kövek karsztja szigetként emelkedik ki a környező vulkanikus térszínekből a Bihar-hegység keleti részén. A karsztvidéket középső júra időszerű mészkő építi fel. A táborozás résztvevői több, eddig ismeretlen barlangra bukkantak. Bár a terület hidrográfiai összefüggései még nem teljesen tisztázottak, a kolozsvári kutatók négy önálló barlang-rendszert feltételeznek.

A karsztvidék legismertebb barlangja a Vírfurás. Patakos főága több mint két km hosszú és a mi Béke-barlangunkra emlékeztet.

Piller Mária

Alsó kép: részlet a Vírfurás-barlangból. A jobb oldalon: a Csarnóházi-barlang bejárata — belülről kifelé nézve.

(Borzsák P. felvételei.)

Темперт

Az 1947-ben alapított szovjet speleológiai közlöny, a Peszeri (Bartlangok) 1972-ben megjelent összevont 12–13. száma a szakcikkek gazdag gyűjteményét tartalmazza. A tanulmányok közül az alábbi általános témájú cikkeket emeljük ki: *G. A. Makszimovics*: A bartlangi kalcit kristálytana és morfológiája.

G. V. Beltyukov: A stroncium geokémiája a Kunguri-jégbartlang karsztvidékén.

Több szerző: A Szumgan-Kutuk-bartlang mikroklímájáról.

V. N. Dubljanskij, J. I. Sutov: A Krimi-hegyvidék korróziós-eroziós üregei.

Z. Sz. Szultanov: Földalatti karsztformák Dél-Ferganában és azok eredete.

G. A. Makszimovics: A bartlangok tudományos és gyakorlati jelentősége.

G. A. Makszimovics, N. G. Horosavin: A gyógyászati célokra használt természetes és mesterséges üregek típusai.

V. I. Beljak, P. P. Horosih: Dél-szibériai biospeleológiai tanulmányok.

A kötet „Tájékoztató” fejezetében összeállítást találunk a különböző országokban működő földalatti laboratóriumokról.

UIS-BULLETIN

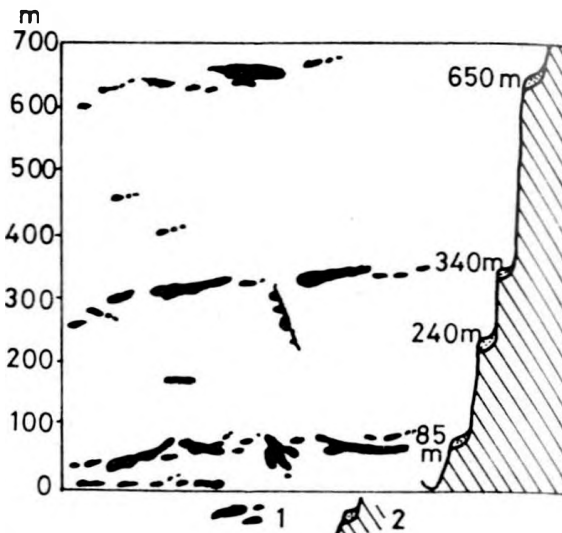
UNION INTERNATIONALE DE SPÉOLOGIE

A Nemzetközi Speleológiai Unió hivatalos lapjának 1972. évi első száma címloldalán közli a budapesti bartlangterápiai szimpózium programját, míg a második szám a bódvaszilasi német–magyar ifjúsági bartlangkutató táborozásra való felhívást ismerteti.

A két füzet hiranycágából a következőket emeltük ki:

Jugoszlávia

A ljubljana-i bartlangkutatók sikeresen folytatják a Poloska-bartlang feltárását. A bartlang jelenleg ismert teljes hossza 10 050 m, a bartlang legmagasabb és legmélyebb pontja közötti szintkülönbség 674 m. A bejárat 720 m tszf. magasságban nyílik, a szifon ennél 145 méterrel mélyebben fekszik, a bartlang legfelső ürege 1249 m tszf. magasságba nyúlik.

A bartlangok és a felszíni folyóteraszok közötti összefüggés a Szoh-folyó völgyében *A. A. Jurcv* szerint. A fekete foltok (1) a bartlangok magasság szerinti elhelyezkedését mutatják, a jobb oldalon pedig a folyó négy terasz-szintje látható (2). (Ábra *Z. Sz. Szultanov* cikkéhez).

A kiadvány magyar vonatkozású közleményeket is tartalmaz. Részletes ismertetést közöl a hazánkban megrendezett karsztmorfológenetikai szimpózium előadásairól, és külön megemlékezik dr. Dudich Endre haláláról.

Balázs D.

Olaszország

Nicola Ferri összeállítást készített az 1961–1970. években Olaszországban történt bartlangi balesetekről. Tíz év alatt összesen 11 bartlangkutató vesztette életét 8 baleset alkalmával. További húsz baleset végződött kisebb vagy súlyosabb sérüléssel, míg hat esetben a bartlangban rekedt kutatókat sikerült épségben kimenteni.

Portugália

Az Estremenho-hegységben 1971. április 1-én ünnepélyesen megnyitották a nagyközönség részére az ország első kiépített bartlangját, a San Antonio-bartlangot. A bartlang legnagyobb terme 80 m hosszú, 50 m széles és 43 m magas. Mivel a természetes bejáratot egy 40 m mély akna képezi, a turisták részére külön mesterséges tárót létesítettek. A bartlang hőmérséklete 16–18 °C között ingadozik.

Szovjetunió

A podóliai Optyimisztycieszkaja-bartlang felmért hossza 1972-ben elérte a 92 km-t. A gipszközetben keletkezett óriás bartlanglabirintus feltárása és az újabb szakaszok felmérése gyors ütemben folytatódik.

Balázs D.

DIE HÖHLE

ZEITSCHRIFT FÜR KARST- UND HOHLENKUNDE

A népszerű Die Höhle (A barlang) az osztrák karszt- és barlangkutatók tudományos folyóirata. 1950 óta évenként rendszeresen négy füzetben jelenik meg. A Karszt és Barlang hasábjain már számos cikket ismertettük, ezúttal érdekes híryangából vettük át az alábbiakat:

Ausztriában

a Stájerországi Barlangkutató Egyesület hetven tagja 1971-ben 134 barlangot és más objektumot keresett fel, hogy adatokat gyűjtsenek az ott található denevérekről. Az ellenőrzött 4602 állat közül a legtöbb — szám szerint 2102 — kispatkósrú denevér (*Rhinolophus hipposideros*) volt, míg a nagypatkósrúakból (*Rhinolophus ferrumequinum*) 147-et fogtak el. A rendkívül hasznos rovarévó közönséges denevérből (*Myotis myotis*) 1547 egyedet — részben gyűrzött állatokat — vizsgáltak meg. A fentieken kívül még további tizenhárom denevérfaj egyedei kerültek a kutatók kezeihez. A nagyméretű „denevérrazzia” hasznos adatokat szolgáltatott az alpesi barlangok denevéreinek vándorlásáról.

(1973. 1. füzet)

Lengyelországban

1972 júniusában ünnepélyesen megnyitották a turisták részére kiépített Jaskinia Raj (Paradicsom”) nevű barlangot Checiny mellett Kielce város közelében. Lengyelországban ez az első idegenforgalmi célokra berendezett barlang. A barlang megnyitása kapcsán rendezték meg a X. Lengyel Barlangtani Szimpóziumot.

(1972. 2. füzet)

Törökországban

a Taurus-hegységben hatalmas víztározó építéséhez kedtek hozzá. A 180 méter magas völgyzárógát a Manavgat-szurdokban épül, melynek környezete komplikált szerkezetű karsztvidék. Körülbelül két kilométerrel a tervezett gát fölött óriás karsztforrás fakad (vízhozama másodpercenként 25–60 m³), s főleg ez gondoskodik a mesterséges tó vízutánpótlásáról. Ez vacluse-forrás valószínűleg óriási barlangrendszerből tör elő, de a zárt szifont alkotó forrásszájon át a bűvások még nem tudtak áthatolni a rendkívül erős vízsodrás miatt. A barlangrendszer néhány oldalágába 1966-ban a francia barlangkutatóknak már sikerült leereszkedniök, de a földalatti folyók szifonjainál elakadtak. A források összes karsztos és nem karsztos vízgyűjtő területe kb. 25–30 000 km², s minden bizonnyal földünkön ez a legnagyobb ilyen típusú karszthidrográfiai komplexum.

(1972. 2. füzet)

A Vřřfurař-barlang pompás cseppkőképződményei (Borzsák P. felv.)

